

М.М. Коцупатрий (Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна)

С.І. Ковач (Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна)

К.В. Безверхий (ТОВ «Паріс-Мережі», м. Київ, Україна)

СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано існуючі системи оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб-підприємців і визначено їхні переваги й недоліки з точки зору обліку доходів і витрат, оподаткування доходів, організації податкової та спеціальної звітності.

Ключові слова: оподаткування, податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок, єдиний соціальний внесок, фізичні особи-підприємці, сільське господарство, доходи і витрати, звітність.

Табл. 6. Рис. 2. Літ. 25.

М.Н. Коцупатрый (Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана, Украина)

С.И. Ковач (Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана, Украина)

К.В. Безверхий (ООО «Парис-Мережи», м. Киев, Украина)

СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ФИЗИЧЕСКИХ ЛИЦ-ПРЕДПРИНИМАТЕЛЕЙ В УКРАИНЕ

В статье проанализированы существующие системы налогообложения субъектов предпринимательской деятельности – физических лиц-предпринимателей и определены их преимущества и недостатки с точки зрения учета доходов и расходов, налогообложения доходов, организации налоговой и специальной отчетности.

Ключевые слова: налогообложение, налог на доходы физических лиц, единый налог, единый социальный взнос, физические лица-предприниматели, сельское хозяйство, доходы и расходы, отчетность.

M.M. Kozupatryi (Kyiv National Economic University of Vadym Hetman, Ukraine)

S.I. Kovach (Kyiv National Economic University of Vadym Hetman, Ukraine)

K.V. Bezverhyi (LLC "Parys Networks", Kyiv, Ukraine)

TAXATION SYSTEMS FOR SOLE PRORPIETORS IN UKRAINE

The article analyzes the existing taxation systems for business subjects and sole proprietors in particular; their advantages and drawbacks are determined concerning the accounting of income and expenditures, income taxation and organization of their taxation reports.

Keywords: taxation; individual income tax; self-employment tax; single social insurance fee; sole proprietor; agriculture; income & expenditures; reporting.

Постановка проблеми. Подальший розвиток України як соціально орієнтованої правової держави, спрямованої на інтеграцію у європейське співтовариство, визначається ефективністю застосування всіх державних інструментів, зокрема й системи оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб-підприємців (ФОП). Наявна система оподаткування діяльності

ФОП потребує приведення її у відповідність з пріоритетами державної політики щодо соціально-економічного розвитку країни. З огляду на це, важливим є подальше реформування та вдосконалення механізму оподаткування діяльності ФОП, а також виважене обрання ними адекватної системи оподаткування з урахуванням особливостей їхньої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Система оподаткування діяльності ФОП формується на основі взаємодії ринкового й адміністративно-розподільчого механізмів. На сьогодні існуюча система оподаткування діяльності ФОП характеризується певною невизначеністю і має широке коло проблем. Необхідно зазначити, що питанню оподаткування діяльності ФОП приділяється значна увага вітчизняними економістами, серед яких Н.Б. Буряк [15], Т.Г. Васильців [16], М.П. Войнаренко [17], Ю.С. Горяйнова [18], О. Грін [19], Д.І. Деба [20], Л.В. Ємчук [17], В. Кміть [19], О.Л. Костенко [21], О.Р. Квасовський [25], С.В. Лукаш [15], І.В. Шевчук [24], С.І. Юрій [25] та інші.

Невирішені питання. Вітчизняними вченими-економістами висвітлюються різноманітні питання, пов'язані із характеристикою систем оподаткування діяльності ФОП. Разом з тим, питання виділення переваг і недоліків існуючих систем оподаткування діяльності ФОП в Україні в умовах запровадження Податкового кодексу України залишається недостатньо дослідженим. Отже, вищезазначене питання є актуальним і потребує подальших досліджень.

Метою дослідження є висвітлення порівняльної характеристики існуючих систем оподаткування діяльності ФОП в Україні, виявлення їхніх переваг і недоліків.

Основні результати дослідження. Відповідно до чинного вітчизняного законодавства, ФОП, що здійснює господарську діяльність, може перебувати як на загальній системі оподаткування своїх доходів, так і на спрощеній. Загальна система оподаткування діяльності ФОП має більш складну форму оподаткування для бізнесу з точки зору ведення обліку й складання звітності. Проте вона дозволяє займатися будь-яким незабороненим законом видом діяльності та не має інших обмежень, притаманних спрощеній системі оподаткування.

Доходи ФОП, отримані протягом календарного року від провадження господарської діяльності, оподатковуються за ставками, встановленими п. 167.1 ст. 167 Податкового кодексу України (ПКУ) [1], а саме: ставка податку становить 15% або 17% до бази оподаткованого доходу. Ставку податку у розмірі 17% застосовують до частини середньомісячного річного оподаткованого доходу, що перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року [1]. Відповідно до ст. 13 Закону України «Про державний бюджет на 2012 рік» на 1 січня 2012 р. мінімальна заробітна плата становить 1073 грн. 00 коп. [3]. Тобто дохід ФОП до 10730 грн. 00 коп., що перебуває на загальній системі оподаткування, у 2012 р. оподатковується за ставкою 15%, а дохід вищий за зазначену суму – за ставкою 17%.

Згідно з п. 177.2 ст. 177 ПКУ, об'єкт оподаткування – це чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій і негрошовій формах) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такого ФОП. Проте необ-

хідно дотримуватись вимоги п. 177.4 ст. 177 ПКУ, за яким до переліку витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, належать документально підтверджені витрати, які включаються до витрат операційної діяльності відповідно до розділу III ПКУ [1].

Керуючись п. 177.5 ст. 177 ПКУ, ФОП зобов'язаний подавати до органу державної податкової служби податкову декларацію за місцем своєї податкової адреси за результатами календарного року у строки, встановлені пп. 49.18.5 п. 49.18 ст. 49 ПКУ, для річного звітного податкового періоду, а саме: протягом 40 календарних днів, що настає за останнім календарним днем звітного (податкового) року, в якій також зазначаються авансові платежі з податку на доходи [1]. Крім цього, згідно з пп. 177.5.2 п. 177.5 ст. 177 ПКУ, ФОП, зареєстровані протягом року в установленому законом порядку або перейшли із спрощеної системи оподаткування на загальну систему оподаткування чи сплачували фіксований податок до набрання чинності ПКУ, подають податкову декларацію за результатами звітного кварталу, в якому розпочата така діяльність або відбувся перехід на загальну систему оподаткування у строки, встановлені пп. 49.18.2 п. 49.18 ст. 49 ПКУ для квартального звітного податкового періоду, а саме: протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя) [1].

Відповідно до пп. 177.5.1 п. 177.5 ст. 177 ПКУ, авансові платежі з податку на доходи фізичних осіб розраховуються підприємцем самостійно, але не менше суми, що становить 100% річної суми податку з оподатковуваного доходу за минулий рік (у співставних умовах), та сплачуються до бюджету по 25% щокварталу (до 15 березня, 15 травня, 15 серпня і 15 листопада) [1].

Відповідно до п. 177.10 ст. 177 ПКУ, ФОП зобов'язаний вести Книгу обліку доходів і витрат [8] та мати документи, які підтверджують походження товару [1]. Також ФОП, згідно з абз. 2 п. 177.10 ст. 177 ПКУ, у разі здійснення готівкових розрахунків застосовують реєстратори розрахункових операцій відповідно до Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [4].

Переваги й недоліки загальної системи оподаткування діяльності ФОП в порівнянні зі спрощеною системою оподаткування наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Переваги й недоліки загальної системи оподаткування діяльності ФОП в порівнянні зі спрощеною системою оподаткування, авторська розробка

№	Недоліки загальної системи оподаткування діяльності ФОП	Переваги загальної системи оподаткування діяльності ФОП
1	Обов'язкове застосування реєстратора розрахункових операцій у разі здійснення готівкових розрахунків згідно з абз. 2 п. 177.10 ст. 177 ПКУ [1]	Можливість використання необмеженої кількості найманих працівників
2	Розмір єдиного соціального внеску складає 34,7% від отриманого доходу (прибутку) (п. 11 ст. 8 Закону України №2464-VI [5])	Необмежений обсяг доходу
3	Обов'язкове ведення Книги обліку доходів і витрат [8]	Можливість обрати будь-який вид діяльності, не заборонений законом

Загальна система оподаткування діяльності ФОП має низку недоліків порівняно з єдиним податком. Обов'язок застосування реєстратора розрахун-

кових операцій у разі здійснення готівкових розрахунків — це сукупність проблем, пов'язаних із дотриманням касової дисципліни та дуже «болючими» фактичними перевітками державною податковою службою.

Ставка єдиного соціального внеску (ЄСВ) дуже висока і складає 34,7%. ЄСВ ФОП на загальній системі повинен сплачувати лише за ті місяці, в яких він отримав чистий дохід. ФОП на загальній системі оподаткування, відповідно до пп. 4.5.2 п. 4.5 ст. 4 Постанови Пенсійного фонду України №21-5, сплачує єдиний внесок протягом року до 15 березня, до 15 травня, до 15 серпня і до 15 листопада у вигляді авансових платежів в розмірі 25% річної суми єдиного внеску, обчисленої від суми, визначеної для сплати авансових сум податку на доходи ФОП [9]. В той же час слід зазначити, що місячний розмір єдиного соціального внеску повинен бути не менший за розмір мінімального страхового внеску.

Ведення ФОП Книги обліку доходів і витрат [8] можна поставити на останнє місце серед недоліків загальної системи оподаткування, оскільки відповідальність за її неправильне ведення незначна. ФОП повинен вести Книгу обліку доходів і витрат з дотриманням таких вимог:

- відображати суму нереалізованих товарних запасів на початок року;
- відображати реквізити документів, які підтверджують витрати;
- відображати доходи за касовим методом;
- щоденно відображати доходи із сумарним підсумком за місяць, квартал, рік;
- відображати суму витрат, яка безпосередньо пов'язана з отриманням доходу;
- в тому разі, якщо наймані працівники підприємця здійснюють операції за готівку, Книгу необхідно реєструвати і на кожного працівника;
- найманий працівник щоденно робить записи у свою Книгу безпосередньо після кожного факту продажу.

З прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності» [2] внесено зміни до розділу XIV ПКУ, які набули чинності з 1 січня 2012 р., та встановлено правові засади функціонування спрощеної системи оподаткування, ведення обліку та складання звітності, а також справляння єдиного податку.

Порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування наведено у табл. 2.

Відповідно до п. 291.4 ст. 291 ПКУ ФОП, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на три групи платників єдиного податку (табл. 3).

Ставки єдиного податку (табл. 3) встановлюються відповідними органами місцевого самоврядування. Наприклад, Державна податкова адміністрація у м. Києві своїм листом повідомила, що рішенням Київської міської ради від 01.12.2011 №722/6958 [10] встановлені ставки єдиного податку для суб'єктів господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку й звітності і віднесені до першої й другої групи платників єдиного податку для всіх видів економічної діяльності в такому розмірі:

- для першої групи – 10% розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;
- для другої групи – 20% розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року [11].

Таблиця 2. Порядок обрання або переходу на спрощену систему оподаткування*

№	Групи ФОП - платників єдиного податку	ФОП	Термін подання заяви щодо обрання спрощеної системи оподаткування	Є платником єдиного податку	Термін видачі свідоцтва платника єдиного податку
1	1, 2 група	Новостворені	До закінчення місяця, в якому відбулася державна реєстрація ФОП	З 1 числа місяця, наступного за місяцем, у якому вписано свідоцтво платника єдиного податку відповідно до пп 298.1.2 п 298.1 ст. 298 ПКУ	У день отримання органом ДПС заяви про обрання спрощеної системи оподаткування згідно з п. 299.6 ст. 299 ПКУ
2	3 група	Новостворені	До закінчення місяця, в якому відбулася державна реєстрація ФОП	З дня державної реєстрації відповідно до пп 298.1.2 п 298.1 ст. 298 ПКУ	У день отримання органом ДПС заяви про обрання спрощеної системи оподаткування згідно з п. 299.6 ст. 299 ПКУ
3	1, 2, 3 групи	ФОП, який не перебуває на спрощеній системі оподаткування	Не пізніше, ніж за 15 календарних днів до початку наступного календарного кварталу; таке рішення може бути прийняте один раз протягом календарного року	З 1 числа кварталу відповідно до пп 298.1.4 п 298.1 ст. 298 ПКУ	Протягом 10 календарних днів з дня подання заяви згідно з п. 299.5 ст. 299 ПКУ

* розроблено за матеріалами [1].

Таким чином, ставки єдиного податку для суб'єктів господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності та віднесені до першої та другої груп платників єдиного податку у м. Києві для всіх видів економічної діяльності встановлено на 2012 р. в таких розмірах:

- для першої групи – 107,30 грн. на місяць;
- для другої групи – 214,60 грн. на місяць.

Проте, наприклад, у м. Львові, ставки єдиного податку ФОП затверджено ухвалою Львівської міської ради від 15.12.2011 №1010 [12] залежно від виду господарської діяльності. Наведемо приклад ставок єдиного податку у м. Львові для ФОП, що займаються діяльністю у сфері сільського господарства (табл. 4).

Порівняно із загальною системою оподаткування діяльності ФОП спрощена система оподаткування діяльності ФОП має низку переваг і недоліків (табл. 5).

Таблиця 3. Характеристика спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності з 01.01.2012 для ФОП*

№	Найменування показника	Групи ФОП – платників єдиного податку		
		1 група платників єдиного податку	2 група платників єдиного податку	3 група платників єдиного податку, платники та неплательщики ПДВ
1	Наймана праця	Не використовують	Не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, яка перебуває з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб	Не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, яка перебуває з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 20 осіб
2	Обсяг доходу протягом календарного року	Не перевищує 150000 грн п. 291.4 ст. 291 ПКУ	Не перевищує 1000000 грн. п. 291.4 ст. 291 ПКУ	Не перевищує 3000000 грн п. 291.4 ст. 291 ПКУ
3	Види діяльності	Виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або господарська діяльність з надання побутових послуг населенню (за переліком у п. 291.7 ст. 291 ПКУ). Виключаються види діяльності за п. 291.5 ст. 291 ПКУ	Господарська діяльність з надання послуг, у тому числі побутовим, платникам єдиного податку та/або населенню (за переліком у п. 291.7 ст. 291 ПКУ), виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства. Виключаються види діяльності, визначені п. 291.5 ст. 291 ПКУ, а також посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна	Бсі види діяльності за винятком видів за п. 291.5 ст. 291 ПКУ
4	Ставки єдиного податку	1–10% від розміру мінімальної заробітної плати п. 293.2 ст. 293 ПКУ, 15% у разі порушення норм за п. 293.4 ст. 293 ПКУ	2–20% від розміру мінімальної заробітної плати п. 293.2 ст. 293 ПКУ, 15% у разі порушення норм за п. 293.4 ст. 293 ПКУ	5% від доходу у разі включення ПДВ до складу єдиного податку п. 293.3 ст. 293 ПКУ, 15% у разі порушення норм за п. 293.4 ст. 293 ПКУ
5	Регістратор розрахункових операцій		Не використовують згідно з п. 296.10 ст. 296 ПКУ	

Закінчення табл. 3

№	Найменування показника	Групи Ф ОП – платників єдиного податку		
		1 група платників єдиного податку	2 група платників єдиного податку	3 група платників єдиного податку, платники та неплательники ПДВ
6	Облік доходів і витрат	Ведуть Книгу обліку доходів шляхом проведення, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів [4]		Ведуть Книгу обліку доходів і витрат шляхом проведення, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів і витрат [4]
7	Податковий (звітний) період	Календарний рік згідно з п. 294.1 ст. 294 ПКУ		Календарний квартал згідно з п. 294.1 ст. 294 ПКУ
8	Термін подання податкової декларації платника єдиного податку	Протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року згідно з пп. 49.18.5 п. 49.18 ст. 49 ПКУ	Протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя) згідно з пп. 49.18.2 п. 49.18 ст. 49 ПКУ	
9	Термін сплати єдиного податку	Єдиний податок сплачується шляхом зп'янення авансового внеску щомісячно не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця або авансом за весь податковий (звітний) період згідно з п. 295.1 ст. 295 ПКУ		Єдиний податок сплачується протягом 10 календарних днів після граничного терміну подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал згідно з п. 295.3 ст. 295 ПКУ

* розроблено за [1, 14, 67].

Таблиця 4. Ставки єдиного податку у м. Львові для ФОП, що займаються діяльністю у сфері сільського господарства*

№	КВЕД	Вид господарської діяльності	Ставки єдиного податку до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством України на 1 січня податкового (звітного) року (відсоток)	
			для першої групи ФОП	для другої групи ФОП
1	01.1	Рослинництво	–	15
2	01.12	Овочівництво; декоративне садівництво та вирощування продукції розсадників	–	20
3	01.2	Тваринництво	–	15
4	01.25	Розведення інших тварин	–	20
5	01.3	Змішане сільське господарство	–	15
6	01.4	Надання послуг у рослинництві і тваринництві; облаштування ландшафту	10	20
7	01.5	Мисливство	–	15
8	02	Лісове господарство та пов'язані з ним послуги	–	15
9	02.02	Надання послуг у лісовому господарстві	7	15
10	05	Рибальство, рибництво та пов'язані з ними послуги	–	20

* розроблено за матеріалами [12].

Таблиця 5. Переваги і недоліки спрощеної системи оподаткування діяльності ФОП в порівнянні із загальною системою оподаткування, авторська розробка

№	Переваги спрощеної системи оподаткування ФОП
1.1	Не використовують реєстратори розрахункових операцій
1.2	Сплачують єдиний соціальний внесок у розмірі мінімального страхового внеску
	Недоліки спрощеної системи оподаткування ФОП
2.1	Обмеження чисельності найманих працівників
2.2	Обмеження обсягу доходу за рік
2.3	Неможливість добровільної реєстрації платником ПДВ (крім третьої групи ФОП)
2.4	Заборона займатися деякими видами діяльності, що перелічені у п. 291.5 ст. 291 ПКУ [1]

Звільнення ФОП на єдиному податку від обов'язку використовувати реєстратори розрахункових операцій – це, мабуть, головний позитивний момент у спрощеній системі оподаткування. На відміну від ФОП на загальній системі оподаткування, «спрощенці» сплачують єдиний соціальний внесок у розмірі мінімального страхового внеску. Однак слід зазначити, що сплачувати ЄСВ вони повинні незалежно від того, чи проводиться господарська діяльність, чи отримується дохід.

Головним недоліком з наведеного у табл. 5 переліку є обмеження щодо деяких видів господарської діяльності.

За даними прес-служби ДПС України, станом на 25.01.2012 внаслідок перереєстрації ФОП спрощену систему оподаткування обрали 1,089 млн. осіб (рис. 1).

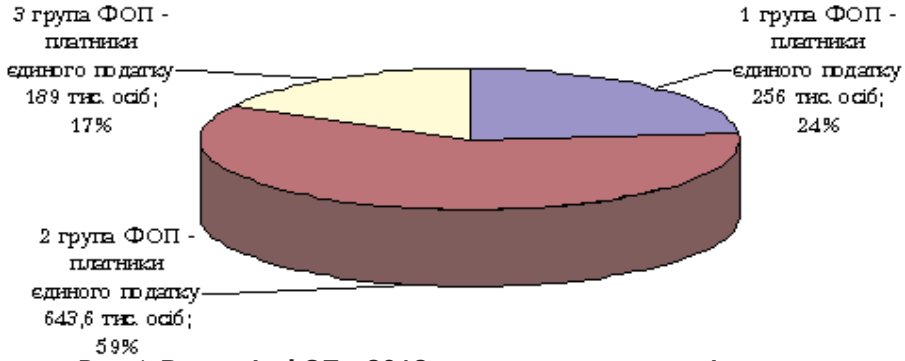

Рис. 1. Розподіл ФОП у 2012 р. за групами платників єдиного податку в Україні, розроблено за [22]

На загальній системі оподаткування здійснюють свою діяльність 1,3 млн. ФОП (в тому числі і деякі з тих, хто до 2012р. перебував на спрощеній системі оподаткування) [22]. Загальну чисельність ФОП в Україні на 2012 р. наведено на рис. 2 у розрізі систем оподаткування їхньої діяльності.

За даними прес-служби ДПА України від 16 травня 2011 р., чисельність ФОП на загальній системі оподаткування в 2011 р. становила 1 млн. 260 тис. осіб, а спрощену систему оподаткування обрали 950 тис. осіб [23]. Тобто у 2012 р. спрощену систему оподаткування обрали на 139 тис. осіб більше, ніж у 2011 р., а загальну систему оподаткування діяльності ФОП у 2012 р. обрали на 40 тис. осіб більше, ніж у 2011 р. Це свідчить про те, що в 2012 р. загальна чисельність ФОП збільшилася з 2 млн. 210 тис. осіб у 2011 р. до 2 млн. 389 тис. осіб у 2012 р., тобто на 179 тис. осіб.

Однією із причин збільшення ФОП, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, є скасування пп. 139.1.12 п. 139.1 ст. 139 ПКУ [1] з 01.01.2012, який забороняв відносити до складу витрат платників податку на прибуток вартість товарів (робіт та послуг), придбаних у таких ФОП.

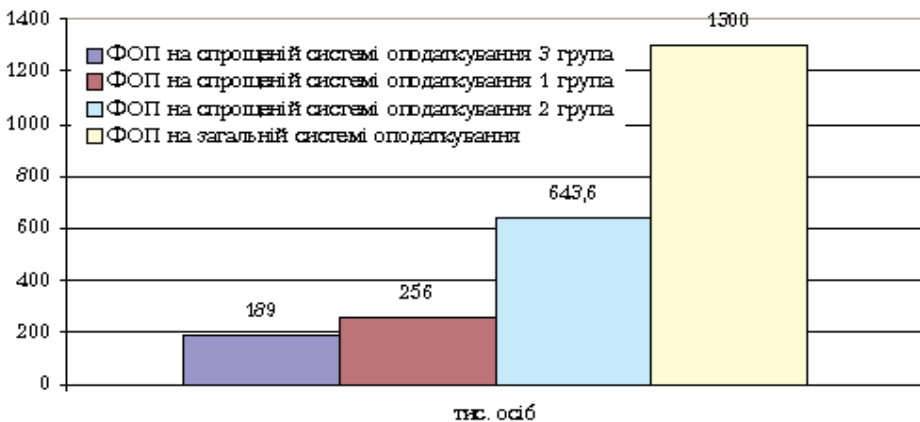

Рис. 2. Чисельність ФОП у 2012 р. за загальною та спрощеною системою оподаткування їхньої діяльності в Україні, розроблено за [22]

Також наведемо інформацію щодо кількості зареєстрованих ФОП, які здійснюють діяльність як на спрощеній системі оподаткування, так і на загальній у розрізі областей України за 2011 р. та I квартал 2012 р. (табл. 6).

Таблиця 6. Кількість зареєстрованих ФОП, які здійснюють діяльність як на спрощеній системі оподаткування, так і на загальній у розрізі областей України, осіб*

№	Область	Кількість ФОП, які здійснюють діяльність на спрощеній системі оподаткування станом на 31.12.2011	Всього зареєстрованих ФОП станом на 01.04.2012	Кількість ФОП, які здійснюють діяльність на спрощеній системі оподаткування станом на 01.04.2012
1	АР Крим	51303	112144	41286
2	Вінницька	36749	96857	35818
3	Волинська	18105	56618	19095
4	Дніпропетровська	63863	174726	66027
5	Донецька	95371	167891	96955
6	Житомирська	25225	62549	27749
7	Закарпатська	29070	66659	26624
8	Запорізька	40138	109260	41383
9	Івано-Франківська	29224	53871	26745
10	Київська	45530	105840	44008
11	Кіровоградська	19604	44007	19250
12	Луганська	46548	98227	53059
13	Львівська	50465	120956	47416
14	Миколаївська	35319	65292	32583
15	Одеська	72549	142150	56633
16	Полтавська	32295	73747	33647
17	Рівненська	23445	44045	22140
18	Сумська	22661	49601	25922
19	Тернопільська	17853	47683	19418
20	Харківська	69686	179770	75931
21	Херсонська	27840	58123	23953
22	Хмельницька	30793	67666	35853
23	Черкаська	25985	54205	29961
24	Чернівецька	21856	64699	23476
25	Чернігівська	22017	43855	24054
26	м. Київ	86630	206013	76585
27	м. Севастополь	10968	27005	11448
	Всього!	1051090	2393259	1037219

* розроблено за матеріалами [13].

Аналізуючи вищевикладене, можна зробити такі **висновки**:

1. З прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності» [2] було внесено зміни до розділу XIV ПКУ, які набули чинності з 1 січня 2012 р. і сприяли зміні чисельності ФОП, що перебувають як на спрощеній, так і на загальній системах оподаткування. Так, станом на 25.01.2012 спрощену систему оподаткування діяльності ФОП обрали 1,089 млн. осіб, що на 139 тис. більше, ніж у 2011 р., а загальну – 1,3 млн. осіб, що на 40 тис. більше, ніж у 2011 р.

2. Доведено, що як загальна система оподаткування діяльності ФОП, так і спрощена мають свої переваги та недоліки. Перевагами загальної системи оподаткування є: необмежена чисельність найманих працівників, необмеже-

ний обсяг доходу, можливість обирати будь-який вид діяльності, не заборонений законом. Недоліками загальної системи оподаткування є: обов'язкове застосування РРО у разі здійснення готівкових розрахунків, розмір єдиного соціального внеску складає 34,7% від отриманого доходу (прибутку), обов'язкове ведення Книги обліку доходів і витрат. Переваги спрощеної системи оподаткування такі: ФОП не використовують реєстратори розрахункових операцій, сплата єдиного соціального внеску в розмірі мінімального страхового внеску. Недоліками спрощеної системи оподаткування є: обмеження чисельності найманих працівників, обмеження обсягу доходу за рік, неможливість добровільної реєстрації платником ПДВ (крім третьої групи ФОП), заборона займатися деякими видами господарської діяльності.

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI // zakon1.rada.gov.ua.
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності: Закон України від 04.11.2011 №4014-17 // zakon1.rada.gov.ua.
3. Про державний бюджет на 2012 рік: Закон України від 22.12.2011 №4282-VI // zakon1.rada.gov.ua.
4. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 №265/95 // zakon1.rada.gov.ua.
5. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 №2464-VI // zakon1.rada.gov.ua.
6. Про затвердження форм Книги обліку доходів і Книги обліку доходів і витрат та порядків їх ведення: Наказ Міністерства фінансів України від 15.12.2011 №1637 // zakon1.rada.gov.ua.
7. Про затвердження форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи: Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2011 №1395 // zakon1.rada.gov.ua.
8. Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи – підприємці, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та Порядку її ведення: Наказ Державної податкової адміністрації України від 24.12.2010 №1025 // zakon1.rada.gov.ua.
9. Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова Пенсійного фонду України від 27.09.2010 №21-5 // zakon1.rada.gov.ua.
10. Про внесення змін до рішення Київради від 23.06.2011 N 242/5629 «Про встановлення місцевих податків і зборів в м. Києві»: Рішення Київської міської ради від 1.12.2011 №722 // document.ua.
11. Щодо ставок єдиного податку для суб'єктів господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності: Лист Державної податкової адміністрації у м. Києві від 29.12.2011 // document.ua.
12. Про затвердження ставок єдиного податку для фізичних осіб – підприємців, які здійснюють господарську діяльність: Ухвала Львівської міської ради від 15.12.2011 №1010 // chp.com.ua.
13. Лист Державної податкової служби України №13645/Б/17-1215 від 08.05.2012 // document.ua.
14. *Безверхий К.В.* Спрощена система оподаткування фізичних осіб-підприємців у сільському господарстві України // Збірник тез Десятої всеукраїнської наукової Internet-конференції, присвяченої видатним вченим у галузі бухгалтерського обліку д.е.н., проф. І.В. Малишеву, д.е.н., проф. П.П. Німчинову (22–23 лютого 2012 р.). – Житомир: ЖДТУ, 2012. – С. 156–158.
15. *Буряк Н.Б., Лукаш С.В.* Шляхи удосконалення спрощеної системи оподаткування в Україні // Інноваційна економіка. – 2011. – №3. – С. 219–222.
16. *Васильців Т.Г.* Удосконалення державного регулювання підприємницької діяльності в Україні // Стратегічного розвитку. – 2009. – №1. – С. 145–150.
17. *Войнаренко М.П., Ємчук Л.В.* Ефективність запровадження спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу: практичні аспекти // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №3, Т3. – С. 21–25.

18. Горайнова Ю.С. Проблеми діяльності приватних підприємців в Україні // Управління розвитком. – 2011. – №5. – С. 153–154.
19. Грін О., Кміть В. Роль «фіктивних підприємців» у функціонуванні організаційно-економічного механізму оподаткування підприємницької діяльності в Україні // Формування ринкової економіки в Україні. – Вип. 19. – Львів, 2009. – С. 195–199.
20. Деба Д.І., Шевчук І.В. Спрощена система оподаткування: реалії та перспективи в Україні // Облік і фінанси АПК. – 2011. – №1. – С. 146–149.
21. Костенко О.Л. Правове регулювання оподаткування фізичних осіб в Україні: Автореф. дис... канд. екон. наук.: 12.00.07 – «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право». – Х., 2002. – 19 с.
22. Підсумки перереєстрації: в Україні – 1,089 млн. підприємців-«спрощених» // sta.gov.ua.
23. У 2011 році кількість фізичних-осіб-підприємців збільшилася на 24 тисячі // sta.gov.ua.
24. Шевчук І.В. Механізм оподаткування доходів фізичних осіб в ринкових умовах: Автореф. дис... канд. екон. наук.: 08.00.08 – «Гроші, фінанси і кредит». – К., 2009. – 20 с.
25. Юрій С.І., Квасовський О.Р. Фіскальна і стимулююча ефективність спрощених режимів оподаткування для приватних підприємців // Фінанси України. – 2002. – №8. – С. 63–70.

Стаття надійшла до редакції 24.05.2012.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Фінансово-економічний розвиток України в умовах глобалізації: Колективна наукова монографія / За ред. Я.В. Белінської. – К.: Національна академія управління, 2008. – 212 с. Ціна без доставки – 25 грн.

Монографія присвячена фінансово-економічним проблемам розвитку економіки України в умовах глобалізації. Викладені теоретико-методологічні питання розробки стратегії входження України у світове господарство та формування фінансово-економічного механізму цього процесу. В основу викладу матеріалу монографії покладені багаторічні дослідження науковців в галузі економічної теорії, фінансів та банківської справи, які були апробовані на сторінках авторитетного журналу "Актуальні проблеми економіки" в 2004–2007 роках. В монографії обґрунтовано шляхи забезпечення структурно збалансованого економічного зростання економічної системи України та її ефективного міжнародного співробітництва, визначені напрями вдосконалення всіх ланок господарської системи.